

Nr 209.

Av herr **Arne**mark m.fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 4, med förslag till lag om förhandlingsrätt för kommunala tjänstemän.

Genom proposition nr 4 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga förslaget om lag till förhandlingsrätt för kommunala tjänstemän.

En stor, landets samtliga kommuner omfattande grupp kommunalt anställda befattningshavare har dock utslutits från rätten till lagfästad förhandlingsordning genom det i 1 § föreslagna stadgandet, att lagen icke skall äga tillämpning på lärare vid folk- och småskolor samt fortsättningskolor. Däremot torde den proponerade förhandlingsordningen omfatta andra med folkskolans lärare jämförliga befattningshavare, såsom exempelvis kommunala och praktiska mellanskolans samt kommunala flickskolans lärare. Vissa befattningshavare, exempelvis polismännen, vilka i likhet med folkskollärarna inneha tjänster av såväl statlig som kommunal karaktär, ha även innefattats i förslaget om förhandlingsrätt. Dessutom förtjänar observeras, att sådana folkskollärare, som äro innehavare av förenade skol- och kyrkotjänster, synas vara hänförliga under den föreslagna lagen i vad det rör den kyrkliga tjänsten.

I det till grund för propositionen liggande sakkunnigbetänkandet förutsattes, att förhandlingsrätt skulle tillerkännas jämväl folkskolans lärare, och i intet av i ärendet avgivna remissyttranden har invändning rests mot att giva förhandlingsrätten för kommunaltjänstemännen en sådan omfattning.

Då Kungl. Maj:t med frångående av de sakkunnigas förslag nu vill undantaga folk- och småskolans lärare från förhandlingsrätt, anföres som motivering bl. a., att folkskolans lärare redan äro tillförsäkrade visst i folkskolstadgan föreskrivet medinflytande vid handläggningen av dem berörande frågor. Vidare uttalas farhågor för att förhandlingsrätt för lärarpersonalen skulle komplicera den skoladministrativa organisationen, dock utan att Kungl. Maj:t närmare preciserat på vad sätt och i vilket avseende befarade komplikationer skulle uppstå.

De av Kungl. Maj:t anförda skälen synas oss icke tillräckligt bärande för en utslutning av folkskolans lärare från lagfästad förhandlingsrätt, då lagförslaget samtidigt avses att äga tillämpning på andra i fråga om anställnings- och avlöningsförhållanden med folkskollärarna jämförliga befattningshavare. Inte heller synes föreliggande spörsmål, såsom föredragande departementschefen framhållit, kräva ytterlig överväganden, enär särskilda sakkunniga så sent som den 20 december 1938 förebragt en allsidig utredning av frågan om förhandlingsrätt jämväl för folkskolans lärare. Vid tidpunkten för betänkanlets avgivande hade 1937 års genomgripande löne- och pensionsreglering för folk- och småskolans lärare redan genomförts, och sedermera ha sådana ändringar i lärar-

personalens avlönings- och anställningsförhållanden icke vidtagits, att en därav betingad förnyad utredning kan anses vara av behovet påkallad.

Det medinflytande, som genom föreskrifter i folkskolstadgan tillförsäkras folkskolans lärare, begränsar sig till att lärarkåren skall hos vederbörande skolstyrelse vara företrädd av en av kåren utsedd representant, vilken äger närvara vid skolstyrelses sammanträde, där han har yttranderätt men icke förslags- eller rösträtt. Därjämte föreskriver folkskolstadgan, att lärarkåren en gång årligen skall kallas till gemensamt sammanträde med skolstyrelsen för att överlägga om frågor angående folkskolväsendet inom distriktet. Ovannämnda former av medinflytande innebära dock icke rätt respektive skyldighet till förhandling mellan lärarpersonal och skolstyrelse i den mening lagen om förhandlingsrätt avser. De sakkunniga ha vid sina överväganden också tagit hänsyn till nyssnämnda medinflytande från lärarkårens sida men fastslå, att för folkskolans lärare behov det oaktat uppenbarligen föreligger att få träda i förhandling med representanter för såväl statliga som kommunala myndigheter. Gäller det fråga om ändring eller tillägg till avlösningsreglementet ha folkskollärarna i samma mån som statstjänstemännen behov av förhandlingsrätt med statlig myndighet. Ifrågasättes ändring av bestämmelser rörande tjänstebostad, anställningsvillkor och tjänstgöringsföreskrifter, framstår med samma styrka behovet av att folkskolans lärare i likhet med övriga kommunalt anställda befattningshavare må kunna påkalla förhandling med vederbörliga kommunala myndigheter.

Departementschefen har i princip anslutit sig till socialstyrelsens uppfattning beträffande karaktären av förhandlingsrätten, enligt vilken denna vore en varje arbetstagare genom hans organisation tillkommande medborgerlig rättighet. Genom 1936 års förenings- och förhandlingslag och 1937 års kungörelse angående förhandlingsrätt ha samtliga såväl i enskild som statlig tjänst anställda befattningshavare tillförsäkrats rätt att förhandla angående avlösnings- och anställningsvillkor. Vinner Kungl. Maj:ts förslag i oförändrat skick riksdagens bifall, skulle folk- och småskolans lärare bli de enda befattningshavare i vårt land som ställdes utanför lagfästad rätt att förhandla i löne- och anställningsfrågor.

Då det till propositionen fogade förslaget till förhandlingslag är avsett för befattningshavare, vilka i likhet med folkskolans lärare inneha tjänster av såväl statlig som kommunal karaktär, synes lagförslaget icke behöva underkastas annan förändring än den, att sista stycket i 1 §, där det heter: »Denna lag äger icke tillämpning å lärare vid folk- och småskolor samt fortsättningsskolor», uteslutes ur lagförslaget. I 14 § ha nämligen föreskrifter meddelats huru vid förhandling skall förfaras i fråga om innehavare av s. k. blandade tjänster i de fall, då förhandlingsrätten skall utövas gentemot statlig myndighet. Denna föreskrift kan utan förändring göras tillämplig även på folkskolans lärare, varför någon översyn av lagförslaget i detta avseende inte kan anses vara behövlig.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i föreliggande lagförslag, att lagen om förhandlingsrätt för kommunala tjänstemän

göres tillämplig även på lärare vid folk- och småskolor samt fortsättningsskolor.

Stockholm den 12 mars 1940.

Gustaf Arnemark.

Folke Kyling.

Otto Meijer.

Cl. Lindskog.

E. Thorell.
